

OD JEŽIŠA KU KRISTOVI

RUDOLF STEINER

GA 69c

4. októbra 1911, Karlsruhe

Keďže naša téma vzbudzuje všade najširší záujem, zdá sa byť opodstatnené pristupovať k nej z antropozofického hľadiska. Spôsob, akým sa o ňom diskutuje a uvádza do povedomia verejnosti, je, samozrejme, z tohto pohľadu veľmi vzdialený. Ak je pravda, že antropozofia je dnes málo pochopená a obľúbená, možno hneď povedať, že spracovanie tejto témy antropozofickým spôsobom predstavuje zvláštne ťažkosti.¹V našom veku je nezvyčajné, že pocity sú natoľko naladené, aby ocenili antropozofické pravdy týkajúce sa očividnejších záležitostí duchovného života, a nášmu dnešnému vedomiu sa priamo prieči, keď treba diskutovať o téme, ktorá si vyžaduje aplikácia antropozofie alebo duchovnej vedy na najťažšie a najsvätejšie predmety.

Hneď na začiatku možno bezpečne potvrdiť, že Bytosť, okolo ktorej sa naše myšlienky sústredia, bola po mnoho storočí bodom obratu všetkých myšlienok a pocitov, a navyše, že vyvoláva veľmi odlišné úsudky, emócie a názory. Nespočetné množstvo, ako je tých, ktorí sa po stáročia pevne držali ako skala všetkého, čo je spojené s Menom Krista a Ježiša, je nespočetné množstvo jeho obrazov, ktoré hýbu dušami a zamestnávajú premýšľavých ľudí už od udalosti v Palestíne. Obraz bol vždy upravený podľa všeobecných názorov doby, podľa toho, čo bolo v danom období pociťované a považované za pravdivé. Keď teda intelektuálne myšlienkové prúdy osemnásteho storočia pripravili cestu, v priebehu nasledujúceho storočia sa stalo, že to, čo sa dalo

intelektuálne chápať ako „Kristus“, sa stiahlo do pozadia v porovnaní s tým, čo sa neskôr nazývalo „historického Ježiša“. Práve okolo „Historického Ježiša“ vznikol rozsiahly spor, ktorý má tu v Carlsruhe svojich najvýznamnejších protagonistov a svojich najenergickejších bojovníkov. Z tohto dôvodu je tiež vhodné v krátkosti uviesť skutočnú pozíciu sporu predtým, ako sa dostaneme k téme „Kristus Ježiš“.

Mohli by sme povedať, že Historický Ježiš myslenia devätnásteho storočia vznikol pod vplyvom intelektuálneho prúdu, ktorý má iba vonkajší pohľad na duchovný život a posudzuje ho pomocou vonkajších dokumentov: že existujú dôkazy o tom, že žil na začiatku nášho života. éry v Palestíne, že bol ukrižovaný a podľa veriacich vstal z mŕtvych. Je celkom v súlade s charakterom a povahou súčasnej doby, ktorá sa teraz blíži ku koncu, že v prípade teologického výskumu sa viera obmedzila na to, o čom sa myslelo, že môže byť potvrdené historickými dokumentmi rovnakým spôsobom ako každá bežná udalosť. je potvrdené nezávislými spismi. Dá sa povedať, že všetky historické písané tradície inde ako v Novom zákone by sa podľa názoru jedného z najdôležitejších sudcov dali „ľahko obsiahnuť na štvorstránke“. Všetky ostatné zmienky o historickom Ježišovi v akýchkoľvek dokumentoch, ako napríklad v Josephusovi alebo Tacitovi, môžu byť mimosúdne, pretože ich nemožno nikdy použiť z hľadiska tej historickej vedy, ktorá platí dodnes. Okrem nich sú už len evanjeliá a Pavlove listy. Ako historický výskum devätnásteho storočia skúmal evanjeliá? Ako sa prejavujú čisto navonok? Ak sa zoberú ako iné záznamy, ako napríklad záznamy o vojenských stretnutiach atď., zdajú sa byť veľmi protichodnými dokumentmi fyzickej roviny, ktorých štvornásobné zobrazenie nemožno uviesť do súladu. Zoči-voči tomu, čo nazývame historickou kritikou, sa tieto záznamy rozpadajú. Treba totiž pripustiť, že všetko, čo seriózny a usilovný výskum devätnásteho storočia zozbieral zo samotných evanjelií, aby sa získal pravdivý

obraz Ježiša Nazaretského, sa rozsypalo prezentáciou výskumov, ktoré predložili Profesor Drews. Čo sa týka všetkého, čo možno povedať proti evanjeliám ako historickým faktom, je zrejmé, že o osobe Ježiša Nazaretského nemôže vyjsť najavo nič, ak použijeme metódy, ktorými presná veda a prísna kritika potvrdzujú iné historické fakty. Za veľmi diletantských vedcov nás môžeme považovať len vtedy, ak neurobíme tento ústupok vtedajšej vede. Nie je to tak, že tí, ktorí v devätnástom storočí prezentovali učenie Ježiša Nazaretského a chceli dospieť k jeho historickému portrétu, mali úplne mylnú predstavu o evanjeliách? Boli evanjeliá skutočne zamýšľané ako historické záznamy v zmysle chápanom v tom storočí?

Čokoľvek bolo na túto tému povedané, snažil som sa povedať pred mnohými rokmi vo svojej práci *Kresťanstvo ako mystický fakt* a naša súčasná otázka, čo bolo skutočným predmetom evanjelií, mala dostať odpoveď nielen prostredníctvom obsah tejto knihy, ale cez samotný príliv. Nebol názov „Mystika kresťanstva“ ani „Mystický obsah kresťanstva“, jeho cieľom bolo skôr ukázať, že kresťanstvo vo svojom pôvode a vo svojej celistvosti nie je vonkajším faktom, ale Faktom duchovného sveta, a taký, ktorý možno pochopiť len nahliadnutím do sféry ležiacej za svetom zmyslov a za tým, čo možno potvrdiť historickými záznamami. Ukázalo sa, že sily a príčiny, ktoré spôsobili Udalosť Palestíny, sa nenachádzali v regióne, kde sa odohrávajú vonkajšie historické udalosti, a teda že možno nielen kresťanstvo môže mať mystický obsah, ale že mystika – skutočný pohľad do duchovné – je potrebné na rozmotanie vlákien, ktoré boli utkané za Udalosťou v Palestíne a umožnili to.

Aby sme si uvedomili, čo je kresťanstvo a čo môže a musí byť v duši dnešného človeka, ak mu má správne porozumieť, pozrime sa, ako hlboko zakorenené v duchovných skutočnostiach ľudského vývoja boli slová sv. Augustína: „To, čo dnes nazývame kresťanské náboženstvo, existovalo už medzi starými ľuďmi a nikdy

nechýbalo od počiatku ľudskej rasy až do doby, keď sa Kristus zjavil v tele, a od tej doby dostalo pravé náboženstvo, ktoré už tam bolo. meno kresťanského náboženstva“. Štandardná autorita teda poukazuje na skutočnosť, že to nebolo niečo nové, čo prišlo do ľudstva s udalosťami v Palestíne, ale že v určitom zmysle došlo k premene v tom, čo od nepamäti hľadali a usilovali duše ľudí. lebo ako poznanie. Ľudstvu bolo dané niečo, čo vždy existovalo, hoci doteraz v inej línii ako kresťanskej. Ak chceme vyskúšať iný spôsob, akým predchádzajúce veky mohli prísť k pravdám a múdrosti kresťanstva, historický vývoj ľudstva nás odkáže na tajomstvá staroveku alebo staroveké mystériá. Čo sa myslí týmito výrazmi, je dnes málo pochopené, ale bude jasnejšie, čím viac ľudí pochopí koncepciu vesmíru, ako ju prezentuje duchovná veda. Pozornosť sa musí sústrediť nielen na vonkajšie náboženstvá starovekých ľudí, ale aj na to, čo sa praktizovalo v predkresťanských časoch v tých mystických príbytkoch označených názvom mystérií. V knihe *Okultná vedaje* možné nájsť vysvetlenie z aspektu duchovnej vedy a existuje aj množstvo svetských spisovateľov, ktorí verejne deklarovali, čo bolo tajomstvom ľudstva v staroveku. Čítali sme, že len niekoľko bolo prijatých do škôl, ktoré boli označené ako „Záhady“, a že tieto školy boli domovom kultov. Bol tu tiež malý okruh ľudí, ktorí kňazskí mudrci prijali tajomstvá, a pre nich to znamenalo istý druh odchodu z vonkajšieho sveta: uvedomili si, že ak chcú dosiahnuť to, čo majú dosiahnuť, musia viesť iný život. než doteraz otvorene žili a predovšetkým si musia zvyknúť na iný spôsob myslenia. Tieto tajomstvá existovali po celom svete, medzi Grékmi a Rimanmi a inými národmi, čo možno potvrdiť odkazom na rozsiahlu literatúru, ktorá stále existuje. Žiaci prijatí do Mystérií sa učili niečomu porovnateľnému s tým, čo sa dnes nazýva veda alebo poznanie, ale neprijímali to rovnakým spôsobom, pretože tým, čo zažili, sa stali celkom inými bytosťami. Prišlo k nim presvedčenie, že v každom človeku žije,

hlboko skrytý a driemajúci, takže to bežné vedomie nevie, vyšší človek. Ako sa obyčajný človek pozerá cez svoje oči na svet a svojou myšlienkovou silou premýšľa nad tým, čo prežíva, tak môže aj tento druhý človek – najprv neznámy vonkajšiemu vedomiu, ale schopný prebudenia v hĺbke svojej prirodzenosti rozpoznať iný svet. nedosiahnuteľné vonkajším zrakom a myslením. Toto sa nazývalo „Zrodenie vnútorného človeka“. Tento výraz sa stále používa, aj keď je v dnešnej dobe suchý a abstraktný a je považovaný za ľahostajný, ale keď ho učeník mystérií aplikoval na seba, znamenalo to obrovskú udalosť, ktorú možno do istej miery prirovnať k fyzickému zrodeniu. zmysel. Ako sa človek vo fyzickom svete rodí z temného substrátu (či už je to substrát prírody podľa materialistickej predstavy, alebo duchovný substrát v zmysle duchovnej vedy), tak sa fyzicky v skutočnosti zrodil procesmi z mystérií vyšší človek, ktorý bol predtým tak málo prítomný ako ľudská bytosť pred narodením alebo počatím. Učeník bol novonarodená bytosť. Súčasný pohľad na poznanie, ako sa všade uvádza ako odpoveď na hlboko filozofickú otázku, je presným opakom toho, ktorý tvoril ústredný bod celej myšlienky a pohľadu na Tajomstvá. Teraz sa pýtame v zmysle Kanta a Schopenhauera: „Kde sú hranice poznania? Čo je v ľudských silách vedieť?“ Stačí si vziať noviny, aby sme odpovedali, že tu či tam sú hranice a že za ne už nie je možné ísť. Iste sa v Mystériách pripúšťalo, že existujú problémy, ktoré človek nedokáže vyriešiť, ale nikdy by to nebolo v zmysle Kanta alebo Schopenhauerovej teórie *poznania*. že „Človek nemôže vedieť“ to či ono! To, čo by bolo apelovalo na ľudskú schopnosť rozvoja, na sily v ňom driemajúce, ktoré treba vyvolať, aby sa mohol povzniesť k vyšším kapacitám poznania. Otázka sa v tých časoch riešila v tom, čo treba urobiť, aby sme sa dostali za to, čo je v normálnom živote hranicou poznania; ako rozvíjať hlbšie sily v ľudskej prirodzenosti.

Ak chceme pocítiť celé magické kúzlo Mystérií, ktoré ako dych preniká dielami exoterických spisovateľov Platóna, Aristida,

Plutarcha a Cicera, potrebujeme niečo viac. Tu nám musí byť jasné, že druh mentálneho chápania prítomný pri formovaní učeníkov mystérií bol celkom odlišný od toho, aký majú dnešní ľudia, keď sa stretávajú s vedeckými pravdami. To, čo teraz nazývame vedou, je otvorené komukoľvek a každému v akomkoľvek stave vnímavosti. Práve tu rozpoznávame charakteristiku Pravdy, že je nezávislá od nálady a pocitov. Pre žiaka Mystérií bolo najdôležitejšou vecou, aby predtým, ako bol privedený k veľkým Pravdám, prešiel niečím, čím sa jeho duša zmenila na jeho pocity a dojmy. To, čo sa dnes javí ako jednoduchá vedecká pravda, by mu nebolo predložené, aby to mohol pochopiť navonok svojím chápaním, ale jeho prirodzený temperament by bol vopred pripravený, aby sa mohol s úctivou bážňou priblížiť k tomu, čo by sa mohlo priblížiť. ho. V dôsledku toho jeho príprava nebola prípravou učenia; bola to postupná a radikálna premena a výchova jeho duše. Otázkou bolo, ako sa duša priblížila k veľkým Pravdám a Múdrosti a ako na ne reagovala, a tak vzniklo presvedčenie, že prostredníctvom tajomstiev je človek zviazaný a zjednotený so samotnými základmi Kozmu a s tým, čo vyviera z prameňov všetkých. kozmické začiatky. Takto bol učeník pripravený na zažitie niečoho, čo opisuje Aristides. Ten, kto podľa toho, čo možno nájsť v mojom *Poznaní vyšších svetov a ich dosiahnutí*, prežil to, čo zažili títo učenici, môže sám vydať svedectvo. Vie, že slová Aristida zodpovedajú pravde, keď píše: „Zdalo sa mi, že sa blížim k Bohu, zdalo sa mi, že cítim Jeho Prítomnosť a bol som v stave medzi bdením a spánkom; môj duch bol celkom ľahký – taký ľahký, že ho nikto, kto nebol zasvätený, nemohol opísať ani pochopiť.“ Existovala teda cesta k božským základom vesmíru, ktorá nebola ani vedou, ani jednostranným náboženstvom, ale spočívala v dôkladnej príprave duše na realizáciu predstáv o evolúcii vesmíru, aby mohla čerpať blízko k Bohu a tým duchovným základom. Ako nasávame vonkajší vzduch svojim

dychom a robíme ho súčasťou nášho tela, tak učeník Tajomstiev prijal do svojej duše to, čo duchovne pulzuje Vesmírom, až kým sa s ním nezjednotí a stane sa novým človekom preniknutým. zo strany Božstva.

Teraz však antropozofia alebo duchovná veda ukazuje, že to, čo bolo vtedy možné, bol iba historickým fenoménom ľudskej evolúcie, a keď vyvstane otázka, či sú staroveké mystériá z predkresťanských čias stále možné rovnakým spôsobom, povedal, že historický výskum skutočne dokazuje, že to, čo bolo práve opísané, skutočne existovalo, ale že už neexistuje v rovnakej forme. Predkresťanský spôsob zasvätenia teraz nie je možný. Človek musí byť skutočne krátkozraký, ak verí, že ľudská duša je vo všetkých epochách rovnaká, alebo že duchovná cesta starých čias platí aj pre súčasnosť. Cesta k božským a prvotným zdrojom sveta sa teraz stala inou a intelektuálny historický výskum ukazuje, že to tak bolo vo svojej podstate v čase, ktorý tradícia pripisuje Udalostiam Palestíny. Tieto udalosti urobili hlboký zárez vo vývoji človeka. V pokresťanskom období vstúpilo do ľudskej prirodzenosti niečo, čo sa úplne líšilo od toho, čo bolo predtým. Takýto spôsob myslenia, aký je dnes možný – metóda približovania sa k vesmíru prostredníctvom vedeckého myslenia – v predkresťanských dobách neexistoval. Tajomstvá nevedli človeka spôsobom opísaným k najvyšším pokladom Múdrosti preto, aby mohol urobiť niečo tajne alebo získať pre seba niečo výnimočné ako člen úzkeho kruhu, ale preto, že náš moderný spôsob spájania myšlienok prostredníctvom logika vtedy nebola možná. Pohľad do dejín ľudstva ukáže, že v priebehu dvoch storočí, za čias gréckych filozofov, sa súčasný spôsob myslenia postupne pripravoval a že až teraz dospel k takému úžasnemu objatiu vonkajšej prírody. Takže celá forma nášho vedomia a spôsob, akým vytvárame naše predstavy o vesmíre, sa úplne líšia od predkresťanských čias. Momentálne sa zaoberáme touto skutočnosťou len ako dôkaz toho, že ľudská povaha sa

zmenila. Starostlivý prehľad ľudskej evolúcie objasňuje, že celé vedomie sa v priebehu evolúcie zmenilo (výsledky výskumu možno nájsť v mojej okultnej vede. Starí ľudia sa na *veci* nedívali a nepremýšľali o nich ako my s našimi zmyslami a chápaním; mali určitý druh jasnozrivosti, ale táto bola matnej a snovej povahy (nie taká, ako je popísaná v mojej Ceste zasvätenia). Časy, ktoré sa rozprestierali po celom ľudstve, ustúpili tej forme myslenia, ktorú vlastníme dnes. Obyčajní obyvatelia každej krajiny mali tento druh jasnozrivej sily a cesta vedúca z nej k vyšším stupňom bola poskytnutá v mystériách. Bol daný normálnym ľudským schopnostiam duše.

Pozorovanie sveta pomocou toho, čo nazývame uvažovaním a logikou, keď sme vytlačili starú jasnozrivosť, tá už nie je prirodzenou schopnosťou, ale pretrvala počas celého historického obdobia a vyvrcholila v grécko-rímskej dobe, počas ktorej sa zjavenie Krista došlo. V tom čase kolektívne ľudstvo všade dospelo vo svojom vývoji tak ďaleko, že stará jasnozrivosť pominula a staré mystériá už neboli možné. Čo potom nahradilo staré Mystériá a čo človek prostredníctvom Mystérií získal? Boli dvojakého druhu: jeden vychádzal z centra civilizácie, ktoré potom obsadili starí Peržania, a druhý sa mal stretnúť vo svojej najčistejšej forme v Egypte a Grécku. V tých časoch boli úplne iní. Snahou všetkých mystérií bolo vytvoriť v človeku rozšírenie jeho duševných síl, ale v Grécku a Egypte to bolo dosiahnuté iným spôsobom ako v Perzii. V prvých dvoch, ktoré sa v podstate zhodovali, bolo cieľom vykonať v učeníkoch premenu ich duševných síl. Táto premena sa udiala pod istým predpokladom, ktorý treba pochopiť skôr ako čokoľvek iné. Bolo to tak, že v hĺbke duše drieme iný, božský človek; že z tých istých zdrojov, z ktorých sa hornina formuje do kryštálu a rastliny vyrastajú na jar, pochádza skrytý človek. Rastliny však už využili všetko, čo bolo v nich obsiahnuté, kým človek, pokiaľ pochopil sám seba a pracoval so svojimi vlastnými silami, zostal nedokonalou bytosťou a to, čo

bolo v ňom, sa len dostalo do popredia. po veľkom úsilí. Preto sa v egyptských a gréckych mystériách odvolával na duchovného, božského vnútorného človeka, a keď sa o tom hovorilo, narážala sa aj na sily vo vnútri Zeme. Lebo podľa zastávaných názorov nebola Zem považovaná za neživé kozmické teleso modernej astronómie, ale za duchovnú planetárnu bytosť. V Egypte sa hovorilo o úžasných duchovných silách a prírodných silách, nazývaných menami Isis a Osiris, keď bolo potrebné uvažovať o pôvode a zdroji toho, čo možno zažiť ako prejav vo vnútornom človeku. V Grécku bol tento prvotný zdroj označovaný ako Dionýsos. V dôsledku toho profánni autori tvrdili, že hľadaným objektom je povaha a bytie vecí, a v gréckych mystériách nazývali to, čo bolo nájdené v silách ľudskej prirodzenosti, „podzemskou“ časťou človeka, nie "nadpozemský." Hovorilo sa o povahe veľkých „démonov“ a pod týmto prúdom bolo zastúpené všetko, čo na Zemi pôsobilo na povahe duchovných síl. Povaha týchto démonov (v dobrom slova zmysle) sa hľadala prostredníctvom toho, čo mal človek priniesť sám zo seba. Potom musel žiak prejsť všetkými pocitmi a vnemami, ktoré mu boli v priebehu evolúcie možné. Musel zažiť to, čo znamenalo „zostúpiť do hĺbky svojej duše“; naučiť sa, že základný pocit tak ovládal celú dušu, že v bežnom živote o ňom nebolo možné utvoriť žiadnu predstavu a že tento pocit bol hlbokým egoizmom – takmer neporaziteľným sebecstvom, ktoré sa nachádza vo vnútorných zákutiach ľudskej bytosti. Prostredníctvom boja a premáhania každého sebecstva a egoizmu musel učeník prejsť niečím, pre čo máme dnes len abstraktné vyjadrenie, tj pocitom všeobjímajúcej lásky a sympatií k ľuďom a bytostiam. Sympatia, pokiaľ jej bola ľudská duša schopná, mala nahradiť sebecstvo. Bolo jasné, že ak učeník vyvolá tento súcit, ktorý patril v prvom rade skrytým silám sveta pocitov, mohol by vytiahnuť z hĺbky jeho duše božské sily v ňom driemajúce. Okrem toho sa usúdilo, že keď sa na svet pozeral so svojim bežným chápaním, čoskoro si musí uvedomiť svoju

bezmocnosť ako človeka vo vzťahu ku Kozmu, a že čím ďalej premietal svoje predstavy a predstavy, tým silnejšie tento pocit rástol, až v r. nakoniec ho priviedli k pochybnostiam o tom, čo by sa skutočne dalo nazvať poznaním, tj Gnózou. Keď prišiel do tohto bodu, musí prekonať tento pocit prázdnoty vo svojej duši vždy, keď si želal obsiahnuť vesmír svojimi myšlienkami. Toto vedomie prázdnoty bolo sprevádzané strachom a úzkosťou, a preto sa grécky učeník mystiky najprv naplnil hrôzou z neznáma a potom spojením tohto so súcitom vyžaroval božské sily, ktoré v ňom ležali. Tak sa naučil premeniť strach na bázeň a úctu a uvedomiť si, ako ten najvyšší druh bázne a úctyhodnej oddanosti všetkým fenoménom Vesmíru dokázal preniknúť do každej substancie a koncepcie, ktorá presahovala rámec bežného poznania.

A tak grécke mystériá, ako aj Isis a Osiris v egyptských mystériách, vychádzali z najvnútornejšej prirodzenosti človeka a snažili sa ho priviesť do duchovných svetov. Bola to živá predstava „Boha v človeku“. Medzi človekom a Bohom sa vytvorila skutočná známosť a nesmrteľnosť sa nepovažovala za obyčajnú abstraktnú teóriu a filozofiu, ale za niečo známe, niečo tak pevne založené ako poznanie vonkajších farieb, a to bolo prežívané ako dôverné spojenie s vonkajšími vecami. S nemenej istotou to bolo zažité aj v perzských alebo mithraických mystériách. Zatiaľ čo človek bol vedený v gréckych a egyptských mystériách prostredníctvom nespútanosti svojich duší, bol okamžite konfrontovaný so samotným vesmírom v mithraických mystériách; Vesmír naňho nielen pôsobil prostredníctvom veľkej a mocnej Prírody, ktorú prehliadajú tí, ktorí sa pozerajú na svet v jeho vonkajšom aspekte, ale vďaka získaniu hlbokkej intimity s Prírodou mohol hľadiť na javy, ktoré ležali mimo ľudských hraníc. pochopenie. Metódami, ktoré sa vtedy používali, boli pred žiaka z Vesmírneho priestoru privedené tie najstrašnejšie a najveľkolepejšie sily. Zatiaľ čo grécky učeník bol zasiahnutý hlbokým pocitom úcty, len mithraický učeník dostal poznanie o strašných a hrôzu

vzbudzujúcich silách v prírode, takže sa v porovnaní s tým cítil nekonečne malý. Tento dojem v dôsledku jeho odcudzenia od prvotného zdroja bytia bol taký silný, že cítil, že vo svojej rozľahlosti ho vesmír môže kedykoľvek premôcť a zničiť. Prvý impulz prišiel z toho, že bol vedený komplexnou astronómiou a vedou preč od vonkajších vecí k veľkosti javov vesmíru, a to, čo ďalej rozvinul v mystériách, bolo potom skôr dôsledkom Pravdy vo všetkých jej dôsledkoch, keď Príroda v jej detailoch (veda v starom zmysle slova) pôsobila na jeho dušu. Grécky učeník sa vďaka oslobodeniu od svojich síl stal nebojácny. Mithraický učeník bol privedený tak ďaleko, že pil vo veľkosti Kozmickej Myšlienky, a tým sa aj jeho duša stala silnou a odvážnou. Získalo sa poznanie dôstojnosti a hodnoty človeka a s ním aj cit pre pravdu a vernosť; učeník sa naučil rozpoznať, že človek sa musí počas svojej pozemskej existencie vždy držať pod kontrolou. Takéto výhody sa získali najmä prostredníctvom mithraických mystérií, a zatiaľ čo grécke a egyptské mystériá sa nachádzajú v Grécku a Egypte, mithraické mystériá sa šíria z Perzie až ku Kaspickému moru, pozdĺž Dunaja do Nemecka a dokonca aj do juh Francúzska, do Španielska a Anglicka. Európa bola skutočne preniknutá mithraickými mystériami a všade bolo jasne vidieť, že do človeka prúdi niečo z Vesmíru, keby sa tomu len mohol naučiť rozumieť, a to, čo bolo možné prijať, bol Mithra, Boh, ktorý prúdi celým svetom. Práve táto sila konania bola prebudená odvahou: bojovníci, rímski legionári, boli naplnení Mithraovou službou alebo kultom Mithry. Do Mystérií boli zasvätení vodcovia aj muži. Tak bol Boh na jednej strane hľadaný uvoľnením jednotlivých duší a bolo celkom zrejmé, že týmto procesom niečo vytrysklo z hlbín duše. Na druhej strane však bolo rovnako zrejmé, že keď človek hľadal Boha tým, že sa venoval veľkým kozmickým javom, do jeho duše prúdilo niečo ako esencia, najjemnejšia životná miazga obsiahnutá vo svete. Tam boli nájdené prvotné sily vesmíru. Boh vstúpil akoby do ľudských duší prostredníctvom

tohto vývoja, ktorý bol dosiahnutý v mysterijných školách. Je tu vidieť skutočný proces: každá duša sa stala bránou pre vstup Božstva do ľudského vývoja na Zemi. Málokto dokázal podstúpiť takýto vývoj a bola naň potrebná špeciálna príprava. Učenie spočívalo v ukazovaní, že to, čo bolo skryté vo vonkajšej prirodzenosti (Mithra), ako aj vo vnútornom človeku Grékov, sa rozlievalo svetom ako prúd božského zasvätenia.

Vývoj človeka sa teraz zmenil a celý spôsob zasvätenia je iný. Tu sa dotýkame toho, čo treba nazvať mystickou skutočnosťou Kristovej udalosti. Hlboko preniknúť do histórie znamená vidieť, že raní kresťania si boli viac-menej matne vedomí toho, že tá istá sila, ktorá vstúpila do duše iba oddanosťou tajomstvom, Božskému princípu vesmíru (vytekala z Kozmu ako Mithra alebo von). hlbín duše ako Dionýsos), bol ako skutok jedinečného Kozmického Božstva v jedinom Fakte vo vývoji Zeme. To, čo sa hľadalo za týmto a nenašlo sa to okrem tých, ktorí sa odcudzili vonkajšiemu životu v mystériách, bolo v danom čase začlenené do Zeme Božstvom. Nebolo potrebné žiadne ľudské úsilie, pretože Božstvo raz a navždy preniklo Bytosťou Zeme a odteraz aj tí, ktorí stratili silu preniknúť k Božskému princípu Kozmu, sa s Ním mohli stretnúť iným spôsobom. Boh, ktorý teraz mohol preniknúť do ľudskej duše (ani ako Mithra zvonku, ani ako Dionysos zvnútra), bol sám fúziou Mithry a Dionýsa a tiež súvisel s ľudskou prirodzenosťou v jej hĺbke. Bol objatý a objatý Menom KRISTOV. Mithra a Dionysos boli zjednotení v Bytosti, ktorá vstúpila do ľudstva v udalosti Palestíny, a kresťanstvo bolo sútokom oboch kultov. Hebrejci, ktorí boli vybraní, aby poskytli potrebné telo, prostredníctvom ktorého by sa táto Udalosť mohla uskutočniť, sa zoznámili s mithraickými a dionýzovskými kultmi, no zostali ďaleko od oboch. Grék si o sebe myslel, že je slabý človek, ktorý musí vyvinúť hlbšie sily, aby mohol preniknúť do hlbín svojej duše, zatiaľ čo prívrženec Mithru cítil, že ak nechá pôsobiť na seba celú okolitú sféru vzduchu, môže sa zjednotiť so

svetom. božské vlastnosti vesmíru. Na druhej strane Hebrejci zastávali názor, že hlbšia ľudská prirodzenosť so všetkým, čo sa v nej skrývalo, bola už v prvom človeku a starí Hebrejci nazývali tohto Pračloveka Adam. Podľa starých hebrejských predstáv to, čo mohol človek hľadať a čo ho spojilo s božským, bolo pôvodne prítomné v Adamovi, ale v priebehu evolúcie sa potomkovia každej generácie stále viac vzdávali od Zdroja existencie. Byť „podriadený dedičnému hriechu“, ako to povedali, znamenalo, že človek nezostal taký, aký bol, a bol vyhodенý zo sféry Božstva; považoval sa za stojaceho pod Adamom, dôvod hľadal v prvotnom hriechu. Ale aj keď menej ako to, čo žilo v hĺbinách ľudskej prirodzenosti, mohol sa spojiť s hlbšími silami a tým byť znovu pozdvihnutý. Tento názor, že kedysi človek stál vyššie a že vďaka vlastnostiam spojeným s pokrvnými putami niečo stratil, bol historický. To, čo prívrženec mithraických mystérií videl v ľudstve ako Jeden celok, Hebrejci videli vo svojom národe a uvedomovali si, že jeho pôvodný zdroj sa stratil. Takže kým u Peržanov existovalo akési školenie vedomia, medzi starými Hebrejmi existovalo vedomie historického vývoja; Adam tým, že upadol do hriechu, spadol z výšin, kde kedysi stál. V dôsledku toho boli Hebrejci najlepšie pripravení na myšlienku, že to, čo sa stalo v počiatočnom bode evolúcie (a čo spôsobilo úpadok ľudstva), môže byť znovu vyvolané iba historickou udalosťou, tj niečím, čo sa skutočne stalo duchovná podvrstvá bytia Zeme. Staroveký Hebrejec, ktorý správne pochopil evolúciu, cítil, že Boh Mithra, rovnako ako Boh, ktorý je vyvolaný z hĺbín ľudskej duše, môže zostúpiť bez toho, aby človek prešiel vývojom v mystériách.

Tak v týchto ľuďoch, a predovšetkým v prípade Jána Krstiteľa, vzniklo vedomie, že to isté, čo mystériá odovzdali v podobe Dionýsa a Mitry, sa zrodilo v tom istom čase v Jednom Človeku. Tí z nich, ktorí to cítili v hlbšom zmysle, si mysleli, že aj keď sa skrze Adama uskutočnil zostup človeka na svet (všetci ľudia

pochádzajú od jedného praotca a zdedili od neho všetky hlbšie sily, ktoré vedú k hriechu a omylu). , prostredníctvom jednej Bytosti, ktorá zostupuje z duchovných svetov ako spojenie Mitry a Dionýsa, musí byť vytvorený počiatkový bod, do ktorého sa môžu ľudia pozrieť, keď budú musieť znova vstať. Tak ako sa v mystériách vyvinula ľudská prirodzenosť prostredníctvom oslobodenia od hlbších síl duše alebo prostredníctvom pohľadu na vesmír, Hebrejci teraz videli v Bohu, ktorý zostúpil do fyzického bytia, Toho, na ktorého duša musí hľadiť a veriť, pre koho musí vyvinúť najhlbšiu lásku a Kto ich ako Veľký príklad mohol priviesť späť k ich božskému pôvodu.

Ten, kto mal o tejto skutočnosti kresťanstva najhlbšie vedomosti, bol Pavol. Apoštol rozpoznal, že keď ľudia hľadajú na Adama ako na svojho fyzického prapôvodcu, môžu prostredníctvom Kristovho impulzu hľadiť na Krista ako na Veľký príklad, a tak dosiahnuť to, o čo sa usilovali v tajomstvách, a musia sa znovuzrodiť, ak chcú poznať svoju pôvodnú povahu. Vedomosti, ktoré sa uchovávali v zákutiach chrámov a mohli byť dosiahnuté iba po asketickom tréningu, neboli uvedené ani v svetských dokumentoch, ani ako nejaký vonkajší fakt, ale ako uskutočnené ako mystický fakt, Boh, ktorý prenikol svetom. v skutočnosti sa objavil v jednej jedinej forme. To, čo učeníci mithraických mystérií získali pohľadom na najväčší vzor, teraz dosiahli skrze Krista. Odvahu, sebaovládanie a energiu, ktorú títo učeníci nadobudli, museli získať aj tí, ktorí už nemohli byť zasvätení v starom mithraickom zmysle; prostredníctvom modelu historického Krista a pohľadu na Neho bolo teraz impulzom k tejto sile vyliť sa na dušu. V mithraických mystériách, ako sa ukázalo, sa celý vesmír v určitom zmysle zrodil v duši učeníka a odvážna duša bola vypálená všetkými vnútornými silami iniciatívy. Pri krste Jána sa zhora sypalo niečo, čoho nositeľom mohla byť ľudská prirodzenosť; keď bol človek preniknutý myšlienkou, že jeho prirodzenosť je schopná asimilovať najhlbšiu harmóniu vesmíru, pohľad na krst v

ňom vzbudil pochopenie, že Mithra sa môže narodiť v ľudskej prirodzenosti. Tí, ktorí teda pochopili pôvodný význam kresťanstva, uznali, že prišiel koniec tajomstiev: Boh, ktorý sa predtým vliat do tajomstiev, teraz vtielol priamo do bytosti Zeme prostredníctvom Osobnosti, ktorá stála na začiatku. novej éry (našej súčasnej).

Teraz je potrebné zvážiť spojenie s gréckymi alebo dionýzskými mystériami. Skutočnosť, že ľudský pohľad bol vedený k Ježišovi Nazaretskému, v ktorom Mithra žil a ktorý potom prešiel smrťou, bol daný náznak, že Mithra (darca odvahy, sebaovládania a energie) zomrel Ježišovou smrťou. Ďalej bolo vidieť, že keďže Mithra tak zmizol to, čo človek našiel vo svojej najhlbšej prirodzenosti a čo predtým dosiahol prostredníctvom dionýzských tajomstiev, stal sa teraz v Ježišovi z Nazareta nesmrteľným víťazom nad smrťou. V tomto spočíva pravý kresťanský význam zmŕtvychvstania, ak je chápané v jeho duchovne vedeckom zmysle. Jánov krst v Jordánsku ukázal, že starý Mithra vstúpil do človeka, že tým ľudská prirodzenosť zvíťazila nad smrťou a že takto vytvoreným príkladom sa duša mohla spojiť v najhlbšej láske, aby mohla prísť. k tomu, čo žilo vo vlastných hĺbkach. V zmŕtvychvstalom Kristovi bolo vidieť, že človek životom podľa udalosti, ktorá sa odohrala v dejinách, sa môže povzniesť nad úroveň bežného ľudstva.

Do stredu dejín sveta sa tak postavila historická udalosť na miesto toho, čo sa hľadalo v časoch mystérií bez čísla. Veľké zjavenie, ktoré prišlo k svätému Pavlovi, bolo, že ľudská prirodzenosť sa tým zmenila, a to bolo skryté v tom, čo je známe ako „Udalosť Damasku“. Apoštol píše o tom, čo zažil pred Damaskom, a rozpráva o tom, ako sa naučil nie z vonkajších dokumentov, ale prostredníctvom čisto duchovnej jasnozrivej skúsenosti pochopiť, že okamih, keď malo dôjsť k samotnému vteleniu do historickej osobnosti, už pominul. Existenciu Krista ako skutočného človeka nemohol Pavol nikdy zažiť vonkajším faktom a to, čo sa mohol

naučiť v Palestíne, ho nepresvedčilo, že v Ježišovi Nazaretskom žilo spojenie Mithra a Dionýsos. Ale keď sa mu pred Damaskom otvoril duchovný zrak, bolo jasné, že Boh, ktorý mohol byť nazývaný menom Kristus, nielenže pôsobil vo svete ako superzmyslová bytosť, ale v skutočnosti prišiel na zem a zvíťazil nad smrťou. Odteraz kázal, že to, čo pre zasvätených bolo predtým prúdovou substanciou, teraz treba považovať za súvislý historický fakt. Toto je základom jeho slov: „Ak Kristus nevstal, márne je naše kázanie a márna je aj vaša viera.

Takouto cestou prišiel Pavol k Ježišovi nepriamou Kristovou cestou, pričom mu bolo jasné, že v Palestíne sa stalo niečo, čo bolo predtým možné zažiť iba v tajomstvách. A to platí dodnes. Pretože Kristus je stredobodom celého ľudského rozvoja a najvyšším príkladom pre najvnútornejšie sily duše, spojenie s Ním musí byť najintímnejšieho druhu. Na to, aby sa človek stal učeníkom, sa od človeka vyžaduje, aby pripisoval malú hodnotu vlastnému životu, a preto sa musí považovať za málo dôležité odložiť všetky listinné dôkazy a historické tradície, aby mohol prísť ku Kristovi. Skutočne existuje dôvod na vďačnosť, že skutočnosť, že niekedy existoval historický Kristus Ježiš, nemôže byť preukázaná, pretože žiadny dokument nemôže dokázať, že bol najvýznamnejším zo všetkých, ktoré prešli do ľudstva.

Spojenie medzi Kristom a starovekými tajomstvami je teda celkom jasné. Učeníci toho druhého museli prejsť tým, čo možno nazvať skúsenosťami intímnej duše, aby prišli k Bohu; ich vnútorné pocity a vnemy boli živšie a intenzívnejšie ako u bežného človeka, a tak si uvedomili, že sú pevne zakorenení v nižšej prirodzenosti, ktorá im bráni dostať sa k Zdrojom Bytia. Táto nižšia prirodzenosť bola skutočne zvodcom, ktorý ich odvádzal z cesty nahor, a to, čo ich tak zvädzalo, sa stalo aj ich vlastnou nižšou prirodzenosťou a v tom spočívalo „pokušenie“, ktoré prišlo ku každému učeníkovi mystérií. Vo chvíli, keď sa v nich prebudil Boh, si uvedomili aj svoju nižšiu alebo zmyselnú

povahu. Bolo to, ako keby ich nejaká podivná neznáma bytosť nabádala, aby nenasledovali nepodstatné a vzdušné výšiny duchovného sveta, ale aby sa zmocnili hrubých a hmotných vecí, ktoré ležali na dosah ruky. Každý učeník musel prejsť obdobím, keď sa všetko duchovné zdalo nereálne v porovnaní s bežným pohľadom na veci a všetko, čo súviselo so zmyslami, pôsobilo lákavo proti stresu z duchovnej námahy. V inom štádiu mystického vývoja boli tieto nižšie sily prekonané, vyšší výhľad bol dosiahnutý s rastom posilnených síl odvahy a tak ďalej. Celé toto učenie bolo zahalené do určitých inštrukcií, ktoré môžu byť overené zo spisov exoterických autorov, ako aj do metód zasvätenia poskytnutých Duchovnou vedou a uvedených v *Okultnej vede*. V gréckych a mithraických mystériách existovali rôzne metódy. Nakoniec učenici zažili „zjednotenie“ s Ním, ktorý bol Božským Človekom, ale tu boli metódy odlišné a značne sa líšili v mnohých krajinách, kde existovalo zasvätenie.

V mojom *kresťanstve ako mystickom fakte* je cieľom ukázať, že v evanjeliách sa nemožno stretnúť s ničím iným, len so znovuzrozením starých iniciačných pokynov. To, čo sa dialo navonok, sa už podobne odohralo v priebehu tajomstiev, a preto Božská Bytosť, ktorá bola v Ježišovi Nazaretskom po zostúpení Bytosti Mithra, musela zažiť „Pokušenie“. Keď sa Pokušiteľ v malom meradle dostal k žiakovi Mystérií, postavil sa aj Bohu, ktorý sa stal človekom. Všetko, čo platilo v tajomstvách, možno nájsť zopakované v záznamoch evanjelia, ktoré boli novými verziami starých nápisov a pokynov uvedených v zasväteniach. Pisatelia evanjelií videli, že akonáhle to, čo doteraz spočívalo iba v mystériách, bolo uzákonené na úrovni kozmických dejín, bolo dovolené to opísať tými istými slovami ako tie, v ktorých boli zaznamenané ich pokyny pre zasvätenie. Práve z tohto dôvodu neboli evanjeliá zamýšľané ako biografie Toho, ktorý bol vozidlom pre Krista. Toto je len omyl všetkých moderných kritik evanjelií. V čase, keď boli napísané, jediným

cieľom bolo priviesť ľudskú dušu k skutočnej láske k Veľkej Duši, Zdroju existencie sveta. Napodiv, jasné vedomie toho prevládalo takmer do konca osemnásteho storočia. V ojedinelých spisoch pozoruhodného záujmu sa poukazuje na to, že prostredníctvom evanjelií môže byť duša premenená natoľko, že môže nájsť Krista. Starý majster Eckhardt píše: „Niektorí ľudia sa chcú pozeráť na Boha očami ako na kravu a chcú milovať Boha tak, ako milujú kravu. Milujú Boha ako vonkajšie vlastníctvo a vnútornú útechu, ale títo ľudia Ho nemilujú správne... Prostí ľudia si predstavujú, že by mali Boha vidieť, ako keby tam stál on a oni tu; nie je to tak; Boh a ja sme Jedno v uznaní.” V inom úryvku píše: „Majster hovorí: ‚Boh sa stal človekom, a tým sa celá ľudská rasa pozdvihuje v dôstojnosti. Môžeme sa radovať, že Kristus, náš brat, svojou vlastnou mocou prešiel za anjelský chór a sedí po pravici Otca.“ Tento Majster hovoril správne, ale veru tomu nevenujem veľkú pozornosť. Čo by mi pomohlo, keby som mal brata bohatého a zároveň chudobného? Ako by mi pomohlo, keby som mal brata, ktorý by bol múdry, a ja sám hlupák? ... Nebeský Otec splodil svojho jediného Syna v sebe a vo mne. Prečo v sebe a vo mne? Som s Ním jedno a nie je možné, aby ma vylúčil. V tom istom diele Duch Svätý prijal Svoju Bytosť a je odo mňa ako od Boha. prečo? Som v Bohu, a ak Duch Svätý neprijíma svoje Bytie odo mňa, neprijíma ho ani od Boha. Nie som v žiadnom prípade vylúčený.”

To je podstata: že človek prostredníctvom mystického vývoja, bez vonkajších tajomstiev, ale prostredníctvom jednoduchého vývoja duše, bude v neskorších dobách schopný zažiť to, čo bolo kedysi zažité v mystériách. To však bude možné len preto, že sa odohrala Kristova udalosť. Aj keby neexistovali evanjeliá, záznamy a tradície, ten, kto v sebe zakúsi Krista spolu s bytosťou naplnenou Kristom, má istotu, ako to mal sv. Pavol, že na začiatku nášho letopočtu bol Kristus vtelený v fyzické telo. Historickú biografiu Ježiša Nazaretského nemožno nikdy zozbierať z evanjelií, ale

správnym rozvinutím síl svojej duše sa človek môže a musí pozdvihnúť ku Kristovi a skrze Krista k Ježišovi. Len tak možno pochopiť, čo bolo cieľom evanjelií a čo chýbalo vo výskumoch celého 19. storočia o Ježišovej téme. Obraz Krista sa nechal ustúpiť do pozadia, aby sa z historických záznamov celkom navonok predstavil hmatateľný Ježiš. Evanjeliá boli nepochopené, a preto sa metódy vyšetovania rozpadli na kusy.

Tým je zároveň objasnená cesta pre duchovnú vedu. Jeho cieľom je ukázať, aké sú hlbšie sily, ktoré v človeku spočívajú od príchodu Krista a ktoré môže rozvíjať. Nie v hĺbke zvonku určených tajomstiev, ale v tichu svojej izby môže človek dosiahnuť to, čo sa venoval tomu, čo sa stalo v Palestíne, čo dosiahli učenici tajomstiev. Zakúsením Krista vo svojom vnútri získava odvahu a energiu a uvedomuje si svoju ľudskú dôstojnosť a dospieva k poznaniu, ako má v tom správnom zmysle zaujať svoje miesto v ľudstve. A súčasne zažíva, ako aj prívrženec gréckych tajomstiev, univerzálnu lásku, ktorá žije v Kristovi a zahŕňa všetky vonkajšie stvorenia. Učí sa nikdy sa nebáť a nezúfať zoči-voči svetu a v plnej slobode a zároveň pokore má zmysel oddať sa tajomstvám Vesmíru.

To všetko prichádza k mužovi, ktorý sa presadzuje mystickou skutočnosťou kresťanstva, pokračovateľom starých mystérií. Jednoduchým kognitívnym vývojom týchto základných myšlienok sa historický Ježiš stáva skutočnosťou pre tých, ktorí majú hlboké poznanie Krista. V západnej filozofii sa hovorilo, že bez očí nikto nevidí farby ani nepočuje bez uší; Vesmír by bol bez svetla a zvuku. Ako je to pravda, pokiaľ ide o videnie a počutie, rovnako platí, že bez svetla by nemohlo vzniknúť žiadne oko a človek by s ním nemohol mať spojené žiadne vnímanie. Ako hovorí Goethe: „Keby sa oko nenarodilo z prírody ako slnko, nikdy by nemohlo hľadiť na slnko“ a „Oko je výtvorom svetla“. Mystický Kristus, o ktorom hovorili tí, ktorých duchovný zrak je otvorený a ktorí Ho vidia ako Pavol, nebol vždy v človeku. V

predkresťanských časoch bol nedosiahnuteľný v žiadnom vývoji prostredníctvom mystérií tak, ako ho bolo možné nájsť po mystériu na Golgote. Aby mohol existovať vnútorný Kristus a aby sa vyšší človek mohol narodiť ako historický Kristus, bolo potrebné Vtelenie Krista do Ježiša. Ako oko môže vzniknúť len pôsobením svetla, tak aby tam mohol byť mystický Kristus, musel tam byť aj historický Kristus. Keby neexistovali žiadne dokumenty obsahujúce životopis Ježiša Nazaretského, stále by sa to dalo povedať a cítiť, pretože Ježiša nemožno spoznať prostredníctvom vonkajších spisov. Táto skutočnosť bola dlho známa v evolúcii Západu a bude opäť známa. Duchovná veda to sformuluje tak, že dokáže zo svojich rôznych oblastí spojiť to, čo povedie k skutočnému pochopeniu Krista, a tým k pochopeniu Ježiša. Došlo k tomu, že Ježiš bol skutočne odcudzený svetu a metódy Ježišovho skúmania sa rozplynuli, ale prehĺbenie nás samých v Kristovej Bytosti (v Kristovi ako Bytosti) povedie k uznaniu veľkosti Ježiš Nazaretský.

Táto cesta, na ktorej je Kristus najprv rozpoznaný vnútornou skúsenosťou duše, vedie cez to, čo sa skutočne vyvinulo z duše, k pochopeniu mystickej skutočnosti kresťanstva a postupného rozvoja ľudstva ako takého, že Kristova udalosť musí v nej prebiehať ako najvýznamnejší bod evolúcie človeka. Cesta vedie cez Krista k Ježišovi. Kristova idea prináša plodné semeno, ktoré privedie ľudstvo nielen k pochopeniu všeobecného panteistického kozmického ducha, ale aj jednotlivého človeka k pochopeniu jeho vlastnej histórie; keď cíti, že jeho Zem je spätá so všetkou kozmickou existenciou, tak spozná, že jeho minulosť je spojená so superzmyslovou a nadhistorickou udalosťou. Táto Udalosť spočíva v tom, že Kristova Bytosť stojí ako Mystický Fakt v strede ľudskej evolúcie, a že tak bude uznaná ľudstvom budúcnosti bez ohľadu na všetky vonkajšie historické výskumy a dokumenty. Kristus zostane pevným základným kameňom evolúcie ľudstva. Človek zo

seba vytiahne sily, aby obnovil svoju vlastnú históriu a tým aj históriu vývoja sveta.